

Załącznik do uchwały  
Państwowej Komisji Wyborczej  
z dnia 7 kwietnia 2009 r.  
(poz. ...)

**WYTYCZNE PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ  
DLA REJONOWYCH I OKRĘGOWYCH KOMISJI WYBORCZYCH,  
DOTYCZĄCE TRYBU I SPOSOBU WYKONYWANIA ZADAŃ  
ZWIĄZANYCH Z USTALANIEM WYNIKÓW GŁOSOWANIA  
W WYBORACH POSŁÓW DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO,  
ZARZĄDZONYCH NA DZIEŃ 7 CZERWCA 2009 R.**

Niniejsze wytyczne dotyczą trybu i sposobu wykonywania przez rejonowe i okręgowe komisje wyborcze zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego, zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r. oraz określają:

- na podstawie art. 22 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. — Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219 z późn. zm.), zwanej dalej „Ordynacją” — tryb i zasady powoływania pełnomocników wykonujących zadania, o których mowa w art. 116 ust. 2 Ordynacji,
- na podstawie art. 121 ust. 5 i 6 Ordynacji — sposób przekazywania okręgowej komisji wyborczej danych o wynikach głosowania i protokołu wyników głosowania w rejonie,
- na podstawie art. 123 ust. 6 i 7 Ordynacji — sposób przekazywania Państwowej Komisji Wyborczej danych o wyniku głosowania i protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym.

Ilekcroć w niniejszych wytycznych mowa o wykonywaniu zadań przez rejonowe komisje wyborcze, dotyczy to także wykonywania tych zadań przez okręgową komisję wyborczą na obszarze okręgu wyborczego, na którym okręgowa komisja wyborcza wykonuje zadania rejonowej komisji wyborczej.

## **I. Zadania rejonowych komisji wyborczych i okręgowych komisji wyborczych związane z przygotowaniem do dnia wyborów oraz z przeprowadzeniem głosowania**

Rejonowe i okręgowe komisje wyborcze ustalają szczegółowy plan działań podejmowanych w dniach poprzedzających wybory i w dniu wyborów oraz zasady współdziałania z komisjami obwodowymi i z wójtami (burmistrzami, prezydentami miast) na obszarze swojej właściwości oraz z właściwym wojewodą i służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i ład publiczny.

Właściwe wykonanie zadań rejonowych i okręgowych komisji wyborczych wymaga współdziałania z organami jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności zapewnienia w urzędach gmin pełnienia dyżurów pracowników, stałej łączności (odbiór telefonów i telefaksów) oraz stałej gotowości środków transportu w dniu poprzedzającym wybory oraz w dniu głosowania do zakończenia ustalania wyników głosowania w okręgu wyborczym. Konieczne jest zapewnienie pełnienia dyżurów przez pracowników urzędów gmin w godzinach otwarcia lokali wyborczych, w celu udzielania obwodowym komisjom wyborczym informacji, o których mowa w art. 108 ust. 2 pkt 2 Ordynacji.

Należy także zadbać o zastępcze źródła oświetlenia siedzib komisji wyborczych, a także zapewnić awaryjne zasilanie energią elektryczną, zwłaszcza w siedzibach okręgowych i rejonowych komisji wyborczych.

### ***Zadania rejonowych komisji wyborczych***

Rejonowe komisje wyborcze organizują swoją pracę w taki sposób, by zapewnić wykonanie zadań związanych z dostarczeniem kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym, rozpatrywaniem skarg na działalność obwodowych komisji wyborczych, a także z nadzorem nad wykonywaniem zadań wyborczych przez organy gmin, w szczególności dotyczących zmian w składach komisji obwodowych. Niezbędne jest pełnienie dyżurów przez członków rejonowej komisji wyborczej w przeddzień i w dniu głosowania w celu rozpatrywania skarg, udzielania wyjaśnień oraz pomocy komisjom obwodowym i podejmowania niezbędnych działań w razie

zaistnienia nieprzewidzianych sytuacji. Komisje rozpatrują te sprawy niezwłocznie, podejmując stosowne uchwały.

### ***Zadania okręgowych komisji wyborczych***

Okręgowe komisje wyborcze winny uwzględnić w szczególności zapewnienie warunków dla podjęcia ewentualnych uchwał w sprawie zmian na listach kandydatów oraz wydrukowania i dostarczenia do obwodów głosowania obwieszczeń informujących o tych zmianach; stąd też niezbędne jest pełnienie przez członków okręgowej komisji wyborczej dyżurów w składzie umożliwiającym podjęcie stosownej uchwały. Okręgowa komisja wyborcza, dokonując skreślenia kandydata z zarejestrowanej listy z przyczyn wskazanych w art. 71 ust. 1 Ordynacji, lub unieważniając rejestrację listy okręgowej z przyczyny wskazanej w art. 71 ust. 3 lub 4 Ordynacji, powinna niezwłocznie przekazać treść stosownego obwieszczenia o dokonanych skreśleniach kandydatów bądź unieważnieniu listy do obwodowych komisji wyborczych w celu powiadomienia o tym wyborców (art. 71 ust. 5 Ordynacji).

Wraz z obwieszczeniem należy przekazać komisjom obwodowym informację o sposobie sporządzenia protokołu głosowania, gdyby program informatyczny wspomagający obwodowe komisje wyborcze nie mógł być zaktualizowany i wydrukowany przezeń projekt protokołu głosowania uwzględniał unieważnioną listę bądź nazwiska skreślonych kandydatów. W takiej sytuacji unieważnioną listę lub skreślone nazwisko kandydata pozostawia się w odpowiedniej części protokołu głosowania w obwodzie czyniąc w miejscu przeznaczonym na wpisanie liczby głosów stosowną adnotację; „unieważniona” lub „skreślony”. Przypomnieć także należy obwodowym komisjom o obowiązku stosowania wówczas przy ustalaniu wyników głosowania zasad określonych w pkt 39 wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 30 marca 2009 r. dotyczących zadań i trybu przygotowania i przeprowadzenia głosowania oraz przekazywania dokumentów w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego, zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r. (M.P. Nr ..., poz. ...).

W dniu wyborów nie jest dopuszczalne unieważnienie rejestracji listy kandydatów z powodu rozwiązania komitetu wyborczego (art. 71 ust. 4 w związku z art. 58 ust. 3 Ordynacji).

## **II. Zasady powoływania pełnomocników rejonowych komisji wyborczych i wykonania przez nich zadań**

### ***Powoływanie pełnomocników rejonowych komisji wyborczych i zapewnienie im warunków pracy***

Rejonowa komisja wyborcza, zgodnie z art. 22 Ordynacji, może powołać w gminach swoich pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie, ustalonych przez obwodowe komisje wyborcze w obwodach nieobjętych wspomaganiami informatycznymi. Liczba pełnomocników w gminie powinna zależeć od liczby obwodów głosowania: w gminach do 20 obwodów może być powołany jeden pełnomocnik, a w gminach, w których utworzono znaczną liczbę obwodów głosowania – dwóch lub trzech pełnomocników. Rejonowa komisja wyborcza może nie powoływać pełnomocników w mieście, w którym ma swoją siedzibę.

Rejonowa komisja wyborcza powołuje pełnomocników spośród pracowników samorządowych gminy, powiatu lub województwa, pracowników urzędów wojewódzkich, bądź spośród innych osób wskazanych przez dyrektora właściwej delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Wskazane jest, aby funkcję pełnomocnika rejonowej komisji wyborczej powierzać urzędnikom wyborczym wyznaczonym w urzędach gmin w związku z art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 ze zm.). Powołanie pełnomocników następuje w drodze uchwały.

Siedziby pełnomocników komisja ustala w porozumieniu z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta). Wskazane jest, by siedziba pełnomocnika znajdowała się w urzędzie gminy; dopuszczalne jest jej ustalenie w punkcie odbioru protokołów.

Warunki techniczno-materialne do wykonania zadań pełnomocnika zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta) jako zadanie zlecone gminie (art. 29 Ordynacji). Wydatki z tym związane pokrywane są ze środków przeznaczonych na przeprowadzenie wyborów.

Niezbędne jest, aby w siedzibie pełnomocnika znajdował się telefon umożliwiający kontakt z obwodowymi komisjami wyborczymi i rejonową komisją wyborczą oraz wykaz wszystkich, objętych właściwością pełnomocnika, obwodowych komisji wyborczych z ich numerami, adresami i numerami telefonów. W wykazie odnotowuje się godziny dostarczenia pełnomocnikowi kopii protokołów głosowania w obwodzie. Pełnomocnikowi zapewnia się także komplet obwieszczeń o skreślonych kandydatach i unieważnionych listach kandydatów, wykaz liczby osób uprawnionych do głosowania według obwodów głosowania, a także druki pokwitowania przez pełnomocnika doręczonych mu kopii protokołów głosowania w obwodzie.

Pełnomocnik powinien być wyposażony w dostarczony przez urząd gminy komputer, umożliwiający sprawdzenie zgodności arytmetycznej ustalonych wyników głosowania w obwodzie. Służy do tego wyłącznie oprogramowanie, o którym mowa w § 2 uchwały z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie warunków i sposobu wykorzystywania techniki elektronicznej przy ustalaniu wyników głosowania i wyniku wyborów oraz trybu przekazywania danych z protokołów za pośrednictwem sieci elektronicznego przekazywania danych w wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r. (M. P. Nr 19, poz. 243), dostarczone przez Krajowe Biuro Wyborcze.

Osoby powołane przez rejonową komisję wyborczą na jej pełnomocnika wynagradzane są za wykonanie zadań na podstawie umowy cywilno-prawnej (umowy zlecenia) zawieranej z zainteresowanym przez dyrektora właściwej delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

Pełnomocnik w celu wykonania powierzonych mu czynności, określonych w art. 116 ust. 2 Ordynacji, odbiera za pokwitowaniem doręczoną mu przez obwodową komisję wyborczą kopię protokołu głosowania w obwodzie. Sprawdzając pod względem arytmetycznym dane liczbowe wymienione w protokole pełnomocnik pośrednio sprawdza, czy zostały prawidłowo ustalone wyniki głosowania w obwodzie. Protokół ten obwodowa komisja wyborcza przesyła rejonowej komisji wyborczej dopiero po otrzymaniu od pełnomocnika potwierdzenia, że dane liczbowe dotyczące wyników głosowania w obwodzie zostały ustalone prawidłowo pod względem arytmetycznym.

Pełnomocnik w pierwszej kolejności sprawdza, czy kandydaci skreśleni z listy kandydatów zostali w protokole oznaczeni jako skreśleni, bądź czy unieważniona lista została odpowiednio oznaczona. Sprawdzenie polega na porównaniu kopii protokołu z obwieszczeniami okręgowej komisji wyborczej o skreśleniu kandydatów.

Pełnomocnik sprawdza następnie szczegółowo arytmetyczną zgodność danych liczbowych w zakresie określonym w części V niniejszych wytycznych.

Pełnomocnik po stwierdzeniu, że dane liczbowe podane w protokole pod względem ich arytmetycznej zgodności zostały ustalone prawidłowo (system informatyczny nie wykrył błędów), niezwłocznie potwierdza to obwodowej komisji wyborczej ustnie lub telefonicznie – umożliwiając przekazanie protokołu głosowania w obwodzie rejonowej komisji wyborczej. Fakt ten pełnomocnik odnotowuje na kopii czyniąc adnotację o dacie i godzinie sprawdzenia danych potwierdzoną swoim podpisem. W wypadku zaś stwierdzenia błędów zaznacza niezgodność arytmetyczną danych na kopii protokołu i przekazuje komisji obwodowej do poprawienia.

W przypadku wystąpienia jedynie ostrzeżeń pełnomocnik drukuje raport ostrzeżeń i przekazuje go komisji w celu przeanalizowania ich i — w razie stwierdzenia ich zasadności — dokonanie korekty danych liczbowych w protokole. Jeżeli komisja, po analizie ostrzeżeń, dojdzie do wniosku, że dane liczbowe są prawidłowe, powinna wpisać swoje stanowisko na wydruku raportu ostrzeżenia. Po otrzymaniu kopii poprawionego protokołu pełnomocnik sprawdza, czy błędy usunięto i potwierdza poprawność ustalonych wyników. Po zakończeniu prac otrzymane od obwodowych komisji wyborczych kopie protokołów głosowania w obwodzie pełnomocnik pakuje, pakiet opisuje i przekazuje jako depozyt właściwemu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta).

### **III. Zadania rejonowych komisji wyborczych związane z przyjmowaniem protokołów głosowania od obwodowych komisji wyborczych, ustalaniem wyników głosowania w rejonie, sporządzeniem protokołu wyników głosowania w rejonie i przekazaniem go okręgowej komisji wyborczej**

#### ***Przekazywanie protokołów głosowania przez obwodowe komisje wyborcze***

Rejonowa komisja wyborcza ustala sposób przyjmowania protokołów głosowania z obwodów i informuje o tych ustaleniach przewodniczących obwodowych komisji wyborczych. Rejonowa komisja wyborcza powinna powiązać organizację odbioru protokołów z czynnościami wykonywanymi przez pełnomocników do sprawdzania zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie. Plan odbioru protokołów przygotowuje się mając na uwadze zapewnienie prawidłowego i sprawnego przekazania protokołów ze wszystkich obwodów. Plan sporządza się według następujących założeń.

Protokoły są dostarczane przez przewodniczących obwodowych komisji wyborczych lub ich zastępców bezpośrednio do rejonowej komisji wyborczej albo do utworzonych w tym celu punktów odbioru protokołów. Przekazywanie protokołów z obwodów bezpośrednio do rejonowej komisji wyborczej należy stosować, jeżeli obwód położony jest blisko jej siedziby, w szczególności w tej samej miejscowości.

Obszarem, z którego protokoły przekazywane są do punktu odbioru protokołów może być miasto, gmina lub kilka gmin. Wielkość tego obszaru dostosowuje się do warunków lokalnych, liczby obwodów i dogodności połączeń komunikacyjnych. W dużych aglomeracjach miejskich może być utworzonych kilka punktów odbioru protokołów; ich liczba powinna być dostosowana do liczby obwodów i warunków komunikacyjnych.

Siedziby punktów odbioru protokołów należy lokalizować w urzędach miast i gmin, urzędach dzielnic, a w szczególnych wypadkach w innych budynkach organów administracji samorządowej.

W punktach odbioru protokoły odbierane są w zapieczętowanych kopertach, za pokwitowaniem. Są one dostarczane bez otwierania kopert rejonowej komisji wyborczej. Przy czynnościach przekazywania kopert z protokołami w punktach

odbioru mogą być obecni mężowie zaufania wyznaczeni do obwodowych komisji wyborczych. Ważne jest zapewnienie dyżuru i łączności z członkami poszczególnych obwodowych komisji wyborczych do czasu stwierdzenia przez rejonową komisję wyborczą, że protokół głosowania został sporządzony prawidłowo i powiadomienie o tym dyżurującego członka komisji obwodowej.

### ***Odbiór protokołów głosowania od obwodowych komisji wyborczych***

Rejonowa komisja wyborcza tak organizuje swoją pracę, aby z chwilą zakończenia głosowania była gotowa do przyjmowania danych o wynikach głosowania w obwodzie i protokołów głosowania od obwodowych komisji wyborczych.

Przy przekazywaniu rejonowej komisji wyborczej protokołów głosowania z obwodów mogą być obecni mężowie zaufania wyznaczeni do rejonowej komisji wyborczej (art. 121 ust. 4 Ordynacji), a także mężowie zaufania wyznaczeni do obwodowej komisji wyborczej, jeżeli przybyli do siedziby rejonowej komisji wyborczej razem z przewodniczącym komisji obwodowej (art. 118 ust. 1 Ordynacji). Przy dalszych czynnościach w rejonowej komisji wyborczej uczestniczą wyłącznie mężowie zaufania zgłoszeni do rejonowej komisji wyborczej oraz obserwatorzy międzynarodowi, o których mowa w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie obserwacji przez obserwatorów międzynarodowych wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego, zarządzonych na dzień 7 czerwca 2009 r. (M.P. Nr 19, poz. 241), zwani dalej obserwatorami międzynarodowymi.

Odbierając protokoły głosowania przekazywane z obwodów rejonowa komisja wyborcza sprawdza, czy znajdują się one w zabezpieczonych kopertach. Wpływ każdego protokołu odnotowuje się w przygotowanym wcześniej wykazie, który może być prowadzony w systemie informatycznym.

### ***Sprawdzenie protokołów głosowania w obwodach***

#### **1. Sprawdzenie poprawności formalnej protokołu**

Rejonowa komisja wyborcza sprawdza protokół pod względem poprawności jego sporządzenia, zwracając uwagę, czy: prawidłowo wpisano numer okręgu i obvodu, a także kod terytorialny gminy; protokół jest podpisany przez wymaganą liczbę członków obwodowej komisji wyborczej (co najmniej przez połowę składu



komisji); członkowie komisji parafowali wszystkie strony protokołu i czy jest opatrzony właściwą pieczęcią. W razie wniesienia do protokołu zarzutów przez mężów zaufania wyznaczonych do obwodowej komisji wyborczej lub członków komisji należy sprawdzić, czy obwodowa komisja wyborcza ustosunkowała się do zarzutów.

## **2. Sprawdzenie poprawności arytmetycznej danych liczbowych zawartych w protokole**

Poprawne pod względem formalnym (kompletne) protokoły głosowania w obwodzie przekazywane są pełnomocnikowi ds. obsługi informatycznej, o którym mowa w § 5 ust. 1 uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie warunków i sposobu wykorzystywania techniki elektronicznej w wyborach do Parlamentu Europejskiego, o których mowa w części II niniejszych wytycznych.

Zgodnie z tą uchwałą, rejonowa komisja wyborcza dla sprawdzenia poprawności ustalenia wyników głosowania w obwodach oraz ustalenia wyników głosowania w rejonie korzysta ze wspomaganie informatycznego. Zespół osób zapewniających wspomaganie informatyczne, o którym mowa w § 5 ust. 2 uchwały, działa pod nadzorem rejonowej komisji wyborczej.

Zespół ten:

- 1) weryfikuje zgodność danych elektronicznych otrzymanych z obwodowych komisji wyborczych z dostarczonymi protokołami głosowania – przez wprowadzenie symbolu kontrolnego z protokołu głosowania – w przypadku danych podpisanych licencją przewodniczącego komisji obwodowej i przesłanych bezpośrednio przez obwodowe komisje wyborcze za pośrednictwem publicznej sieci elektronicznego przekazywania danych lub podpisanych licencją pełnomocnika rejonowej komisji wyborczej i przez niego przesłanych;
- 2) wprowadza do systemu informatycznego dane elektroniczne podpisane licencją przewodniczącego komisji obwodowej dostarczone na nośniku, o którym mowa w pkt 43 ppkt 7 wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 30 marca 2009 r. dla obwodowych komisji wyborczych oraz sprawdza zgodność tych

danych z dostarczonymi protokołami głosowania poprzez wprowadzenie symbolu kontrolnego z protokołu – w odniesieniu do obwodowych komisji wyborczych objętych obsługą informatyczną, które nie posiadały dostępu do sieci transmisji danych, bądź gdy niemożliwe było przesłanie danych;

- 3) wprowadza do systemu dane z protokołów głosowania i sprawdza zgodność arytmetyczną wyników głosowania w obwodzie – w odniesieniu do obwodowych komisji wyborczych nieobjętych obsługą informatyczną.

Ostateczna weryfikacja wprowadzonych wyników głosowania z obwodów, o których mowa w ppkt 1 i 2, następuje na podstawie protokołu głosowania obwodowej komisji wyborczej przyjętego przez rejonową komisję wyborczą. Weryfikacja ta polega na wprowadzeniu do systemu informatycznego sumy kontrolnej z przyjętego protokołu głosowania, dla potwierdzenia zgodności z wcześniej zarejestrowanymi wynikami głosowania w obwodzie.

W przypadku, o którym mowa w ppkt 3, dane z protokołów głosowania wprowadza do systemu informatycznego dwukrotnie operator — członek zespołu informatycznego wspomaganego rejonowej komisji wyborczej. W przypadku wystąpienia błędów nie jest możliwe zapisanie danych w systemie. Rejonowa komisja wyborcza zwraca wówczas protokół do obwodowej komisji wyborczej w celu poprawnego ustalenia wyników głosowania w obwodzie. W przypadku wystąpienia ostrzeżeń — rejonowa komisja wyborcza podejmuje decyzję o zatwierdzeniu protokołu lub o wycofaniu go w celu ponownego ustalenia przez komisję obwodową poprawnych wyników głosowania.

W wypadku niestwierdzenia błędów bądź po ich skorygowaniu dane są zapisywane w systemie informatycznym. Operator drukuje wtedy wtórnik protokołu zawierający sumę kontrolną, która będzie podstawą weryfikacji. Zgodność wydrukowanego protokołu z protokołem obwodowej komisji wyborczej stwierdza podpisem pełnomocnik ds. obsługi informatycznej.

Po zatwierdzeniu danych elektronicznych do protokołu dołącza się podpisany raport ostrzeżeń (jeśli wystąpiły) i podpisany wydruk wtórnika protokołu.

### ***Przyjmowanie protokołów głosowania w obwodzie i postępowanie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w ich sporządzeniu***

Jeżeli protokół głosowania w obwodzie nie ma wad, rejonowa komisja wyborcza zawiadamia obwodową komisję wyborczą o przyjęciu protokołu. W wypadku stwierdzenia nieprawidłowości w protokole, rejonowa komisja wyborcza wskazuje je na piśmie i ustala sposób ich usunięcia przez obwodową komisję wyborczą, informując o tym niezwłocznie właściwą okręgową komisję wyborczą. Usunięcie nieprawidłowości może polegać w szczególności na: sporządzeniu nowego protokołu głosowania w obwodzie, naniesieniu na już sporządzony protokół poprawek i ich parafowaniu przez obwodową komisję wyborczą oraz opatrzeniu pieczęcią, uzupełnieniu danych w protokole (np. podpisów członków komisji obwodowych).

### ***Ustalenie wyników głosowania w rejonie, sporządzenie protokołu wyników głosowania w rejonie i przekazanie go okręgowej komisji wyborczej***

#### **1. Ustalenie wyników głosowania w rejonie**

Po przyjęciu protokołów głosowania ze wszystkich obwodów rejonowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania w rejonie.

Po zarejestrowaniu w systemie informatycznym danych ze wszystkich protokołów głosowania sporządza się wydruk ustalonych za pomocą systemu informatycznego wyników głosowania w rejonie. W wydruku zawarte są wszystkie dane liczbowe potrzebne do sporządzenia protokołu wyników głosowania w rejonie. Do systemu informatycznego wprowadzana jest informacja o zakończeniu wprowadzania danych ze wszystkich obwodów głosowania.

Rejonowa komisja wyborcza może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonanymi inną metodą; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

Na żądanie mężów zaufania, jak również obserwatorów międzynarodowych, rejonowa komisja wyborcza może zlecić wykonanie wydruków kontrolnych z kilku wskazanych przez nich obwodów głosowania w celu porównania danych z protokołami; mogą też oni otrzymać kopie wydruków sprawdzonych w ten sposób protokołów. Ograniczenie liczby protokołów sprawdzanych z wydrukami jest podyktowane wyłącznie

względnymi organizacyjnymi; o wprowadzeniu określonych ograniczeń rozstrzyga komisja rejonowa.

## **2. Sporządzenie protokołu wyników głosowania w rejonie i podanie do publicznej wiadomości wyników głosowania w rejonie**

Rejonowa komisja wyborcza sporządza w trzech egzemplarzach protokołów wyników głosowania w rejonie.

Mężowie zaufania mogą wnieść zarzuty do protokołu. Rejonowa komisja ustosunkowuje się do nich w odpowiedniej rubryce protokołu albo w dołączonym do protokołu odrębnym dokumencie.

Rejonowa komisja wyborcza niezwłocznie po sporządzeniu protokołu podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania w rejonie przez wywieszenie egzemplarza protokołu w siedzibie komisji, w miejscu dostępnym dla wyborców.

## **3. Przekazanie okręgowej komisji wyborczej danych z protokołu wyników głosowania w rejonie**

Tekst sporządzonego protokołu wyników głosowania w rejonie przekazuje się okręgowej komisji wyborczej telefaksem, na numer wskazany przez właściwą delegaturę Krajowego Biura Wyborczego (art. 121 ust. 5 Ordynacji); każda strona protokołu powinna być oznaczona nazwą rejonowej komisji wyborczej w celu umożliwienia szybkiej ich identyfikacji i uniknięcia pomyłek.

W razie stwierdzenia przez komisję okręgową nieprawidłowości w ustaleniu wyników głosowania w rejonie rejonowa komisja wyborcza usuwa je i ponownie przekazuje tekst protokołu telefaksem. Skorygowane wyniki głosowania w rejonie podawane są do publicznej wiadomości w sposób, o którym mowa w pkt 2.

Niezwłocznie po sporządzeniu protokołu wyników głosowania w rejonie, dane z protokołu są transmitowane systemem elektronicznym do właściwej okręgowej komisji wyborczej. Przy transmisji tych danych mogą być obecni mężowie zaufania oraz obserwatorzy międzynarodowi.

#### **4. Przekazanie okręgowej komisji wyborczej protokołu wyników głosowania w rejonie**

Rejonowa komisja wyborcza przekazuje niezwłocznie okręgowej komisji wyborczej egzemplarz protokołu wyników głosowania w rejonie. Wraz z protokołem przekazuje się wykaz zarzutów wniesionych przez mężów zaufania oraz stanowisko zajęte przez komisję wobec tych zarzutów oraz protokoły głosowania w obwodach.

Przekazaniu podlega także nośnik informatyczny z zarejestrowanymi danymi z protokołów głosowania w obwodach oraz ich podsumowaniem będące podstawą sporządzenia protokołu wyników głosowania w rejonie.

Przekazywane dokumenty są dostarczane w kopertach zaklejonych i opieczętowanych na wszystkich złączach; doręcza je okręgowej komisji wyborczej przewodniczący rejonowej komisji wyborczej bądź osoba pisemnie przez niego upoważniona.

Pozostałe dokumenty z wyborów rejonowa komisja wyborcza przekazuje dyrektorowi delegatury Krajowego Biura Wyborczego właściwej dla siedziby komisji.

#### ***Tryb postępowania w przypadku nieuzyskania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą lub na polskich statkach morskich***

W razie nieuzyskania danych z obwodu głosowania utworzonego za granicą lub na polskim statku morskim w ciągu 24 godzin od zakończenia głosowania w tym obwodzie właściwa okręgowa komisja wyborcza wykonująca zadania rejonowej komisji wyborczej zamieszcza informację o tym w punkcie 11. protokołu wyników głosowania w rejonie.

#### **IV. Zadania okręgowych komisji wyborczych związane z ustaleniem wyników głosowania w okręgu, sporządzeniem protokołu wyników głosowania w okręgu i przekazaniem go Państwowej Komisji Wyborczej**

Okręgowa komisja wyborcza tak organizuje swoją pracę, aby z chwilą sporządzenia protokołów wyników głosowania w rejonie przez rejonowe komisje wyborcze była gotowa do przyjmowania danych o wynikach głosowania i protokołów.

Przy przekazywaniu okręgowej komisji wyborczej danych z protokołów głosowania w rejonie, a także przy dalszych czynnościach okręgowej komisji wyborczej mogą być

obecni wyłącznie pełnomocnicy wyborczy lub osoby przez nich upoważnione (art. 123 ust. 5 Ordynacji) oraz obserwatorzy międzynarodowi.

***Sprawdzenie poprawności formalnej i arytmetycznej protokołów wyników głosowania w rejonie. Postępowanie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w sporządzeniu protokołu.***

Po otrzymaniu telefaksem treści protokołu wyników głosowania w rejonie okręgowa komisja wyborcza sprawdza protokół pod względem poprawności jego sporządzenia, zwracając uwagę, czy: prawidłowo wpisano numer okręgu; protokół jest podpisany przez wymaganą liczbę członków rejonowej komisji wyborczej (co najmniej przez połowę składu komisji); jest opatrzony właściwą pieczęcią, a następnie sprawdza poprawność arytmetyczną danych liczbowych zawartych w protokole.

Warunki arytmetyczne, które muszą spełniać dane liczbowe są określone w części V niniejszych wytycznych.

W wypadku stwierdzenia nieprawidłowości w protokole, okręgowa komisja wyborcza wskazuje je na piśmie informując o tym niezwłocznie rejonową komisję wyborczą. Usunięcie nieprawidłowości polega na sporządzeniu nowego protokołu wyników głosowania w rejonie lub uzupełnieniu danych w protokole (np. podpisów członków komisji rejonowej).

***Przyjmowanie protokołów wyników głosowania w rejonie i postępowanie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w jego sporządzeniu***

Po doręczeniu przez rejonową komisję wyborczą protokołu wyników głosowania w rejonie okręgowa komisja wyborcza, po sprawdzeniu jego zgodności z tekstem otrzymanym wcześniej telefaksem, przyjmuje protokół i powiadamia o tym rejonową komisję wyborczą.

## ***Ustalenie wyników głosowania w okręgu, sporządzenie protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym i przekazanie go Państwowej Komisji Wyborczej***

### **1. Ustalenie wyników głosowania w okręgu**

Po otrzymaniu od rejonowej komisji wyborczej protokołu wyników głosowania w rejonie okręgowa komisja wyborcza sprawdza, czy dane w nim zawarte są zgodne z danymi przetransmitowanymi systemem elektronicznym.

Po otrzymaniu protokołów wyników głosowania we wszystkich rejonach i zarejestrowaniu w systemie informatycznym danych z tych protokołów sporządza się wydruk ustalonych za pomocą systemu informatycznego wyników głosowania w okręgu wyborczym. W wydruku zawarte są wszystkie dane liczbowe potrzebne do sporządzenia protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym.

Okręgowa komisja wyborcza może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonany innymi metodami; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

### **2. Sporządzenie protokołu wyników głosowania w okręgu i podanie do publicznej wiadomości wyników głosowania w okręgu**

Okręgowa komisja wyborcza sporządza w trzech egzemplarzach protokołów wyników głosowania w okręgu wyborczym. W przypadku niezyskania wyników głosowania z obwodu głosowania utworzonego za granicą lub na polskim statku morskim w ciągu 24 godzin od zakończenia głosowania w tym obwodzie, okręgowa komisja wyborcza uznaje – podejmując stosowną uchwałę - głosowanie w tym obwodzie za nie było, a informację o tym zamieszcza w pkt 11 protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym (art. 123 ust. 2 Ordynacji).

W przypadku wniesienia przez pełnomocników wyborczych lub osoby przez nich upoważnione zarzutów do protokołu okręgowa komisja ustosunkowuje się do nich w odpowiedniej rubryce protokołu albo w dołączonym do protokołu odrębnym dokumencie.

Okręgowa komisja wyborcza niezwłocznie po sporządzeniu protokołu podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania w okręgu przez wywieszenie egzemplarza protokołu w siedzibie komisji, w miejscu dostępnym dla wyborców.

### **3. Przekazanie Państwowej Komisji Wyborczej danych z protokołu wyników głosowania w okręgu**

Niezwłocznie po sporządzeniu protokołu wyników głosowania w okręgu, dane z protokołu są transmitowane systemem elektronicznym do Państwowej Komisji Wyborczej. Przy transmisji tych danych mogą być obecni pełnomocnicy wyborczy lub osoby przez nich upoważnione oraz obserwatorzy międzynarodowi.

Tekst sporządzonego protokołu wyników głosowania w okręgu przekazuje się telefaksem do Państwowej Komisji Wyborczej na numer wskazany przez Kierownika Krajowego Biura Wyborczego. Każda strona protokołu powinna być oznaczona nazwą komisji okręgowej w celu umożliwienia właściwej i szybkiej ich identyfikacji i uniknięcia pomyłek (art. 123 ust. 6 Ordynacji).

### **4. Przekazanie Państwowej Komisji Wyborczej protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym**

Okręgowa komisja wyborcza dostarcza niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej egzemplarz protokołu wyników głosowania w okręgu. Wraz z protokołem przekazuje się wykaz zarzutów wniesionych przez pełnomocników oraz stanowisko zajęte przez komisję wobec tych zarzutów

Przekazywane dokumenty są dostarczane w kopercie zaklejonej i opieczętowanej na wszystkich złączach; doręcza je przewodniczący okręgowej komisji wyborczej bądź osoba pisemnie przez niego upoważniona.

Okręgowa komisja wyborcza przekazuje Państwowej Komisji Wyborczej także nośniki informatyczne z zarejestrowanymi danymi z protokołów wyników głosowania w rejonach oraz ich podsumowaniem będącym podstawą sporządzenia protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym.

Pozostałe dokumenty z wyborów okręgowa komisja wyborcza przekazuje dyrektorowi delegatury Krajowego Biura Wyborczego właściwej dla siedziby komisji.



## **V. Warunki poprawności arytmetycznej danych o wynikach głosowania w obwodzie (rejonie, okręgu wyborczym)**

Warunki arytmetyczne dotyczące danych o wynikach głosowania podzielono na dwa rodzaje:

- warunki konieczne, które muszą być spełnione bezwzględnie,
- warunki dodatkowe, które powinny być spełnione, ale w szczególnych okolicznościach mogą być niezachowane.

### ***Warunki konieczne***

Wymienione niżej warunki muszą być bezwzględnie spełnione, ich naruszenie wskazuje na błędne ustalenie wyników głosowania w obwodzie lub wadliwe sporządzenie protokołu głosowania.

1. Liczba wyborców uprawnionych do głosowania ogółem (pkt 1 protokołu głosowania) musi być równa sumie liczb wyborców umieszczonych w częściach A i B spisu wyborców (pkt 1a i pkt 1b protokołu).
2. Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 3 protokołu głosowania) musi być równa sumie liczby wyborców ujętych w części A spisu wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 3a) oraz liczby wyborców ujętych w części B spisu wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 3b).
3. Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 3 protokołu głosowania) nie może być większa od liczby wyborców uprawnionych do głosowania (pkt 1).
4. Liczba wyborców ujętych w części A spisu wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 3a protokołu głosowania) nie może być większa od liczby wyborców uprawnionych do głosowania w części A spisu (pkt 1a).
5. Liczba wyborców ujętych w części B spisu wyborców, którym wydano karty do głosowania (pkt 3b protokołu głosowania) nie może być większa od liczby wyborców uprawnionych do głosowania w części B spisu (pkt 1b).

6. Liczba kart do głosowania wyjętych z urny musi być równa sumie liczby kart nieważnych i liczby kart ważnych.
7. Liczba kart ważnych wyjętych z urny musi być równa sumie liczby głosów nieważnych i liczby głosów ważnych.
8. Liczba głosów ważnych musi być równa sumie liczb głosów ważnych oddanych na wszystkie okręgowe listy kandydatów.
9. Jeżeli na liście nie ma kandydatów skreślonych, liczba głosów ważnych oddanych na listę musi być równa sumie liczb głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów z tej listy.
10. Jeżeli na liście jest co najmniej jeden kandydat skreślony, liczba głosów ważnych oddanych na listę nie może być mniejsza od sumy liczb głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów z tej listy.
11. Przy nazwiskach kandydatów skreślonych nie może być wpisana żadna liczba.
12. Listy unieważnione nie otrzymują głosów ważnych, przy nazwiskach kandydatów z takiej listy nie mogą być wpisane żadne liczby.
13. Liczba w rubryce „Razem” głosów oddanych na kandydatów z listy okręgowej musi być równa sumie liczb głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z tej listy.

### ***Warunki dodatkowe***

Wymienione niżej warunki powinny być spełnione, jednak w wyjątkowych okolicznościach mogą być niezachowane. W takiej sytuacji obwodowa komisja wyborcza powinna zamieścić w protokole wyjaśnienia, podając przypuszczalną przyczynę niezachowania tych warunków.

14. Liczba kart do głosowania otrzymanych przez komisję powinna być równa sumie liczby kart niewykorzystanych oraz liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania.
15. Liczba kart wyjętych z urny powinna być równa liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania.

16. Liczba kart ważnych wyjętych z urny nie powinna być większa od liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania.
17. Liczba kart ważnych wyjętych z urny nie powinna być większa od liczby wyborców uprawnionych do głosowania.